

БӨЛІМ: БАСТАУЫШ СЫНЫП

Мәтіндегі қате медиа этикасын бұзады

ЖАРИЯЛАНДЫ
03.12.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/171049/

Медиа этикасы – бұл журналистиканың негізгі қағидаларының бірі, қоғамға адал қызмет етудің және аудитория сенімін сақтаудың басты шарты. Алайда, бұл қағидалардың бұзылуы ақпаратқа деген сенімнің төмендеуіне және қоғамда шиеленіс тудыруға әкеледі. Қазақстан медиасында этикаға қайшы әрекеттер жиі байқалады, олар жалған ақпарат тарату, жеке өмірді құрметтемеу, объективтілікті сақтамау және зорлық-зомбылықты насихаттау түрінде көрініс табады.

Ең алдымен, жалған ақпарат тарату мәселесін қарастырайық. Қазақстандағы Қордай қақтығысы кезінде кейбір бұқаралық ақпарат құралдары тексерілмеген мәліметтерді жариялап, оқиғаның ауқымы мен себептері туралы нақты емес деректерді таратты. Бұл этносаралық шиеленістің одан әрі ушығуына әкелді. Мұндай жағдайда журналистер оқиғадан бұрын эмоцияға емес, тек нақты фактілерге сүйеніп, ақпараттың дұрыстығын мұқият тексеруі керек еді.

Келесі мәселе – жеке өмірді қорғау. Алматыдағы жантүршігерлік қылмыс кезінде кейбір БАҚ құрбандардың жеке мәліметтерін, оның ішінде аты-жөндерін, мекенжайларын және фотосуреттерін рұқсатсыз жариялады. Бұл әрекеттер құрбандардың жақындарына қосымша моральдық ауыртпалық тудырды және олардың жеке өмірін қорғау құқығын бұзды. Осындай жағдайлар медиа ұйымдарының беделіне нұқсан келтіріп, журналистиканың этикалық шеңберден шыққанын көрсетті.

Объективтілікті сақтамау да медиа этикасына қайшы әрекет. Әсіресе, саяси оқиғалар кезінде бұл мәселе жиі байқалады. Қазақстандағы сайлау кезеңінде кейбір БАҚ белгілі бір партияны қолдап, тек біржақты материалдар жариялады. Мәселен, оппозициялық партиялардың бағдарламалары мен ұстанымдары туралы ақпарат назардан тыс қалып, билік партиясының жетістіктері ғана насихатталды. Бұл аудиторияның толық әрі әділ ақпарат алу құқығын бұзып, медиа тәуелсіздігіне күмән тудырды.

Зорлық-зомбылықты насихаттау да жиі кездесетін этика бұзушылықтарының бірі. Ақтөбеде болған қарулы шабуыл кезінде кейбір БАҚ оқиғаның егжей-тегжейін сипаттап, шабуылшылардың әрекеттерін қайталауға мүмкіндік беретін ақпарат таратты. Мұндай

материалдар қорқынышты күшейтіп, кейбір адамдарды экстремистік әрекеттерге итермелеуі мүмкін. Журналистер бұл жағдайда оқиғаны объективті түрде баяндап, зорлық-зомбылықты романтизациялаудан аулақ болуы тиіс еді.

Бұл мысалдар медиа этикасының бұзылуының салдарын айқын көрсетеді. Жалған ақпараттың, субъективті көзқарастардың және жеке өмірге қол сұғушылықтың салдары тек журналистика саласына ғана емес, жалпы қоғамға да кері әсерін тигізеді. Журналистердің басты міндеті – тексерілген, шынайы және бейтарап ақпаратты тарату, аудитория мен қоғам алдындағы жауапкершілігін ұмытпау. Медиа этикасының сақталуы тек кәсіби стандарт қана емес, сонымен бірге қоғамның тұрақтылығы мен ақпараттық мәдениетін нығайтудың кепілі.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.